

sant en el fort matís velar —â— que dóna a la fatha la influència junta de *r* i *h* àrabis, no es pot recusar la possibilitat de veure-hi *rahm(a)* com en els NPP dels apartats precedents.

2) *Roma*, nom secundari del veïnat del coll de Co-⁵ mià, entre Berguedà i Lluçanès, te. Borredà (cap dada històrica). Allí, al peu, el *Pont de Roma*, damunt el r. Merlès, entre Borredà, el Molí de Vilardell i Prats de Lluçanès (Espinàs, *Camins del Berguedà*, 163).

3) Son Sifre *Roma*, te. Manacor (XL). Poc clar i poc¹⁰ conegut.

Junt amb la forma masc. *Rom* de Riunoguers, cal tenir-ne en compte d'altres. Vora la costa, a Roses (doncs, encara al peu de la mateixa serra que l'Albera) hi ha el *Puig Róm* (a la punta N. de la rada¹⁵ de la vila: XLV, 105); no puc creure que vingui d'un adjectiu *rom* 'aplatat' per més que en el *DECat* VI, 410b21-22, hi vaig contribuir una *Balma Roma* de Montferrer, però a la fi aquest adjectiu ha resultat ben poc documentat en català, i encara amb menys garantia²⁰ de popularitat. El cert és que tots tres llocs es presenten a la mateixa zona.

Ara bé, *Rom* sí que ha estat ben provat com arabisme, mal sigui amb un ètimon diferent. *S'Arrom*, puig i vella alqueria damunt Sòller, junt amb *Alcúdia-rom*, i²⁵ *Ruma* a Menorca (vol. I, 44, 244) de l'àr. *rūmī*, *rūmiya* 'cristià' o 'suspecte de ser-ho'. I a Mallorca altres casos de Can *ròm* (p. ex., a Costitx, XL; Masc., 19F2). I després l'hem trobat en massa en el *Rept.* de Múrcia, si bé aquí a penes apareix més que en la forma³⁰ etim. *romí*, *arromí*, *arromia*: potser aplicats a mossàrabs o cristians indígenes, que tot i havent-se sotmès a l'Islam, afirmaven tenir pares o mares o avis cristians mossàrabs; i per això, tot i postergats als repobladors cristians, se'ls admetia, en un segon ordre de preferèn-³⁵ cia, en repartir les possessions; especialment freqüents les *arromias* (a qui, com a dones, es devia disculpar més), i als seus descendents: «Maria Salvador *Arromís*», «los partidores començaron de dar heredamiento a las *arromias* e a los christianos novos» (ed. Torres⁴⁰ Fontes, 161, 163, 164, 210, 232 i passim).

Decididament, doncs, descarto ja l'alternativa *rom* 'aplatat'.

I cal comptar força amb la possibilitat que en l'ambient català es vagi fer una suma, i complex indestriable, de *Rom* < *rūmī* i *Rom/Roma* < *rahm* (i àdhuc *Rāhmen*); i llavors augmenta la versemblança que el nom de la Ribera de *Roma* (Portús, Comià etc.) vingui d'aquí; bo i deixant-ho en el nivell de possibilitat discutible.

¹ Només un isolat: «*Ca Roma*, a. 1383», p. 29, ben ambigu (vol dir *ça Roma*, amb article?) i ho situa com a lloc menor, vagament, a Banyuls de la Marenda, lluny del Portús i del Voló.

RAMASTUÉ

Llogaret de la vall de Benasc, agre. de Castilló de Sos, a la vora de l'Èsera.

MENCIONS ANT. C. 1154 (?): «J. de Bardaxí, se-
ñor de los lugares de *Ramastué*, de Estal - -» (Mo-
ner, *Bi. Escr. Rbg.*, p. 303); 1367: ~, si bé, tot al-
ludint a aquest lloc no es dóna la forma documentada;
i *fi S. XVI* o c. l'a. 1600: *Ramastué* (Agud, *Señorio de
Concas*, 1951, p. 84, n. 5); 1601: «Ioannes *Ramastué*»
(*ibid.*, p. 200), i altres notícies menys precises i direc-
tes, i més aviat posteriors, en el mateix llibre.

ETIM. És bastant segur i clar que és nom pre-ro-
mà, bascoide; amb l'evolució fonètica de -*tōi* o -*ōi*:
terminacions que en domini estrictament català donen
vocalisme -*ui*, però aquí, en el ribagorçà de transició,
ja fan -*yé* com en aragonès: *Sesué*, *Eresué*, *Ardanuyé*
(> *Ardoné*), *Renanué*.

La semblança amb els mots cat. *ramàs* i verb *ramas-*
sar ha de ser paronímica,, o més aviat quasi casual,
sense descartar una influència secundària exercida per
aquesta font romànica. El sufix podria ser merament
-*oi*: veg. les llistes en *E.T.C.* II, 62-63n, en les quals,
però, els noms en -*tōi* formen un apartat prou nom-
brós (*Nestui*, *Onestui*, *Semenestui*, *Costuix*, *Arestui*,
Espelduix...) fins a induir a preferència en aquest cas,
junt amb el fet que en basc ha estat sempre -*toi* un
sufix ben conegut de valor collectiu —admetem-ho.
Llavors podríem pensar:

a) En l'arrel basca de *barras-tu* «puñado de granos»,
anav., bnav. *barrastan*, -*stazu* («sembrar» a pulso), *bar-*
rastaka «onomatopeya de la profusió» (Azkue); atès
que *b-* i *m-* en basc no són compartiments estancs:
majorment ajudant a aquest canvi i a la metàtesi de les
consonants la influència del RAM- romànic. Doncs,
BARRAS-TOI 'engranall, escampall' > *Marrastoi i me-
tatesi > *Ramastué*.

b) Més hipotètic i construït seria *arri-motz-toi* 'grup
de roques motxes o escapçades'.

c) Recordant-nos d'*Aramitz*, poble cabdal de la vall
bearnesa de Baretons, i de la seva connexió (probable
o possible, més o menys) amb *Araba* 'Alaba', amb *ira-*
mai 'de vessall', 'xàfec', qui sap també si amb les for-
mes (vàriament discordants però no inconnexes) del
nom de l'aranya: *aram(a)u* etc.; doncs, un **Aramatz-*
toi 'entrellat de viaranys' (o cosa així) fóra vagament
versemblant.

d) Pensant en el gascó *Marrast* (1710, *Bull. Soc. Ar-*
chéol. du Gers, cf. els meus *Btr. z. Nfg.*, 1973, 205) i
atesa la facilitat de la metàtesi *m-r-* > *r-m-*, és, ver-
semblant enfilat-ho en l'arrel basca de *maraz*, que de-
signa la idea de 'diligent, actiu'; i potser, en segon lloc
(i en conseqüència) 'cansat', d'on 'gastat, marcit'; sob-
retot en el dial. biscaí, *maratz* «diligente», «gloriosos»,
«flètri», «usé», *maraztu* «ajarse la ropa», *maraztasun*
«decadencia»: Azkue; i més dades en el *Supl.* d'Az-
kue, que sobreixen ja un poc de Biscaia; i en el fons
també s'enllaça amb variants del multiforme nom de⁵⁰
l'aranya; *marasma*: bisc.; bazt., Ondarroa, i ronc. *ma-*
rakilo «nudo».

Fet i fet, aquesta via d), a base de *MARAZ-TOI 'mas-
sa bullidora o bulliciosa' (per corrents d'aigua o nius
d'insectes o munió de treballadors), amb metàtesi *m-r-*
⁶⁰ > *r-m-*, ajudada per aquella contaminació, sembla la